

การบริหารจัดการน้ำบาดาล เพื่อการเกษตรในพื้นที่หาน้ำยาก บ้านไสทรก หมู่ 10 ตำบลควนเมา อำเภอร้อยก จังหวัดตรัง

จรรยา หนูเรือง¹, ณรงค์พันธ์ สำแดง^{1*} และเบญญา สุนันทา¹

¹ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ: jaykeng1@gmail.com

สภาพทั่วไปในพื้นที่ตำบลควนเมา อำเภอร้อยก จังหวัดตรัง มีเนื้อที่ทั้งหมด 67.19 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 41,994 ไร่ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำน้ำ ลำห้วย แม่น้ำ และคลอง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ โดยกลุ่มเกษตรกรบ้านไสทรก ประมาณ 10 ครัวเรือน มีพื้นที่เกษตรกว่า 100 ไร่ ทำสวนยางพารา แต่ประสบปัญหาราคายางตกต่ำ จึงหันมาทำสวนผลไม้ เช่น ชมพู ฝรั่ง ทูเรียน โดยพยายามช่วยเหลือตัวเอง โดยการ ขุดสระเก็บน้ำไว้ใช้ แต่ประสบปัญหาฝนทิ้งช่วง ทำให้ผลไม้ที่ปลูกขาดน้ำตาย ได้รับความเสียหาย จนไม่กล้าลงทุนต่อ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่หาน้ำยาก โดยนำเครื่องมือสำรวจที่มีศักยภาพสูงและทันสมัย เข้าทำการสำรวจศักยภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ พบปริมาณน้ำบาดาลกว่า 6.5 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และดำเนินการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลที่ความลึก 124 เมตร ทำให้มีปริมาณน้ำต้นทุนในการทำเกษตรเพิ่มขึ้นถึง 21,060 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ภายหลังได้รับโครงการแล้ว มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการการใช้น้ำ โดยมีการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ จัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาล และนำเงินรายได้เข้ากองทุนซึ่งกลุ่มเป็นผู้จัดตั้งขึ้น ควบคุมการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยการสูบน้ำบาดาลไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง แบ่งกลุ่มและระยะเวลาในการสูบน้ำขึ้นมาใช้ บำรุงรักษาระบบกระจายน้ำ บ่อน้ำบาดาล และในกรณีที่มีแหล่งน้ำผิวดินเพียงพอในฤดูฝนมีการใช้น้ำผิวดินร่วมด้วย เพื่อให้ชั้นน้ำบาดาลและบ่อน้ำบาดาลได้ฟื้นฟูสภาพ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการการใช้น้ำทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ รวมถึงต่อยอดการใช้ประโยชน์น้ำบาดาลด้วยการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตจากผลผลิตทางการเกษตร ด้วยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาล การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรมีกินมีใช้ และสามารถบริหารจัดการการใช้น้ำได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการน้ำบาดาล, น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร, พื้นที่หาน้ำยาก